

Lauri Lempinen

Porin VPK:n Esikunnan (veteraaniosaston) johtaja

19.11.2023

Lähteet:

- Wikipedia, myös muistokiven kuva
- Porin Vapaaehtoinen Palokunta 1863 – 1963, Paavo Lindfors
- Haudan kuvat: Ari Lehtimäki

GUSTAF SVENSBERG, PORILAINEN KAUPPIAS JA LAHJOITTAJA

Gustaf Svensberg (1.1.1816 – 20.4.1897 Pori) oli Porissa asunut kauppias ja lahjoittaja.

Porin maaseurakunnan Kokemäensaaren kylästä kotoisin ollut Svensberg meni kauppaoralle jo nuorella iällä. Hän perusti oman kauppaliikkeen Poriin vuonna 1850 ja piti sitä aina vuoteen 1877 saakka. Kauppaliike oli aikanaan yksi Porin merkittävimmistä liikkeistä. Svensberg ei ollut naimisissa. Hän kuoli huhtikuussa 1897 pitkällisen sairauden jälkeen.

Svensbergin omaisuuden arvioidaan hänen kuollessaan olleen noin puolitoista miljoonaa markkaa. Hän lahjoitti testamentissaan muun muassa 100 000 markkaa rahastoon, jonka korkotuotoista jaettiin vuosittain apua noin 80:lle Porin työväestöön kuuluneelle henkilölle. Rahaston avustus ei testamentin ehtojen mukaan saanut vähentää heidän kaupungilta saamiaan avustuksia. Lisäksi Svensberg lahjoitti 100 000 markkaa Porin kauppaopistolle, 25 000 markkaa pakanalähetykselle, 50 000 markkaa Porin kuumesairaualalle, **50 000 markkaa Porin vapaapalokunnalle**, 50 000 markkaa asuntojen rakentamiseen köyhille vanhoille työläisille, 100 000 markkaa Porin kaupungin kaunistamiseen puu- ja kukkaistutuksin ja 75 000 markkaa lastenkodille.

Svensbergin testamenttivaroilla rakennettiin Kalevanpuiston varteen kahdesta hirsirakennuksesta ja 14 asunnosta koostunut Svensbergin ukkokoti sekä sen läheisyyteen lastenkoti.

Svensbergin mukaan on Porissa nimetty Svensberginkatu ja Svensberginpuisto. Kalevanpuistossa ukkokodin edustalla sijaitsee Päärnäisten pienkiinteistöyhdistyksen ja Porin kaupungin 20.10.1991 paljastama Svensbergin muistokivi.

Porin VPK päätti vuosikokouksessaan 27.3.1892 yksimielisesti ryhtyä toimiin oman talon saamiseksi: "Nyt ryhdytään oman, uuden ja uhkean tuvan tekoon, kurkihirren lujan laadintaan, uksen leveän veistäntään!" Rakentamiseen tarvittavia varoja kartutettiin monin tavoin.

Kesäkuun 16. päivänä 1893 laskettiin rakennuksen kulmakivi juhllisin menoin. Kulmakiven laskemisen muistolaatta paljastettiin 2.12.2014, jolloin palokunnantalon vihkimisestä arvokkain menoin tuli kuluneeksi 120 vuotta.

Palokuntalaisten hartain toive oli toteutunut, mutta raskas velkataakka oli kannettavana. Otettiin lisää lainaa entisten maksamiseksi, järjestettiin jälleen arpajaisia ja lisää lainajärjestelyjä jopa johtokunnan jäsenten henkilökohtaisin sitoumuksin.

Talo kalustoiheen oli tullut maksamaan 47.118 markkaa 19 penniä. Koska kunnan rakennusrahasto oli ainoastaan 13.995 markkaa 92 penniä, jäi palokunnalle velkaa 33.162 markkaa 27 penniä.

Paavo Lindforsin tekstiä: *"Usein on kuitenkin kun hätä on suurin, on apukin lähinnä. Saatiin nimittäin toukokuun 4. päivänä 1897 tietää, että kauppias Gustaf Svensberg -vainaja oli testamentannut palokunnalle 50.000 markkaa, jotka varat seuraavan vuoden heinäkuussa nostettiin. Tämän jalomielisen lahjoittajan muisto tulee aina säilymään Porin VPK:n jäsenten keskuudessa ja sen historiassa".*

Kun palokunnan talon rakentamisen aiheuttamasta velkataakasta oli selvitty, uskallettiin ryhtyä suunnittelemaan uuden ja ajanmukaisemman kalustohuoneen rakentamista. Palokunnantalon velkojen maksamisen jälkeen jäi käyttöön vielä kohtuullinen pesämuna käytettäväksi tuleviin tarpeisiin.

"Jalomielisen lahjoittajan muiston" kunnioitus

Käppärän hautausmaalla on hänen hautansa ja suuri vuonna 1898 pystytetty hautamuistomerkki.

2000-luvun alussa Markku Heino ja Kimmo Salminen hitsasivat ajan saatossa irronneen aitaosan paikalleen.

Palokunnan kerhohuoneella on edustava määrä muotokuvia henkilöistä, jotka ovat ansioituneet VPK-toiminnassa. Tähän arvostettuun joukkoon kuuluu myös Gustaf Svensbergin muotokuva, jolla palokunta on aikoinaan halunnut kiittää ja arvostaa häntä testamenttilahjoituksesta. Kuva on sama, jota on käytetty myös Kalevanpuiston muistokivessä. Kuva on ilmeisesti ainoa, joka hänestä on olemassa.

